

Tha gum bheil na h-nachdrain cumail air falbh bho'n duthach na thruaighe mòr, ged theagmhan na's mò gu cumunnach, no an doigh bhi cur gu deagh bhui; chionn's gum bheil na màil tha caithé an Sasuinn dol mun cuairt tre mhalairt nan tri rioghachd. Le bhi cuir as do'n lagh a cheud ghin mhic bhi na oighre air an iomlan,—is do'n lagh, a tha ceangal coirichean fearainn ri aon teaghlach, bhithiadh e comasach oighreachdan Eirionnach nam mòr theaghlach bhi air an dealachadh bho na h-oighreachdan Sasunnach, agus le so bhithiadh "*absenteeism*," mar a their iad, air a lugh-dachadh. Bha'r tagradh an d'atharrachaidh so bho chionn fad, agus gu sonnraichte chum na criche so. Ach rinn Mgr Gladstone dearmad air an ath-leasachaidh shimplidh is neogheur so, agus aig an am cheudna ruith e chum laghthabhartais a bha ach beag de ghne na *Socialists*. Tha e air innseadh dhuninn gun do choisrig e 'bhcatha chum fuasglaidh na ceist Eirionnach. Cha'd nochd e riamh a dhurachd gus an d'fhoillsich distaidheachaidh i fein mar inneal airson riaghlaidh Lord Beseofield a thigeadh bun os ceann. Is i mo bharail nach mòr gun do chuir e cas air Eirionn; agus an uair a tha e labhairt timchiol air eachdraidh Eirinn chan ann mar neach a bheachd-smuainich gu domhain air so. Chagair cuid dhe chairdean fein an uaigneas gun d' fhoillsich na h-oraisdean mòr fearannach aige easbhuidh air eolais, ged dhuibrich a chainnt 's a d'bhog dhrìughteach an eifeachd ghnathach.

Tha muinntir ann a tha meas nachdarain, aig baile is bho'n bhaile, nan dochunn. Tha Mgr Gladstone mar gum bitheadh e dhe'n intinn so; oir cha'n eil e cuir dealachaidh air bith eadar nachdarain bho'n bhaile na aig baile, math na ole, 'nuair mar Mhinistear rìoghnaichte Nèimh tha e toirt rabhaidh do na h-nachdarain Eirionnach gum bheil a ghainmheach agus a ghlaime-ghainmhich a ruith e air an son, agus ma thig iad a dheidhlaimh air greim a dheanadh air an trocair neamhaidh a tha air a chumail a mach anns na *Bills* aige, is e am binn bhi air an ar-phuntachadh. Am bitheadh i na ceist ain-diadhaidh ri feorachadh.—Car son nach eil a ghainmheach a ruith e anns a ghlaime-ghainmhich airson nachdarain Hawardein? Carson a tha oir na's fhearr aig e air an fhearann a tha e sealbhachadh no aig an d'nachdarain Eirionnach a tha deanadh a dhleasdanas?

Faigheadh Eirionn, an lan thomas, ar truas a thaobh a tubaistean 'san ùine a chaidh seachad, ma ri cead dhligeach a dheansd air son an droch ghniomh air gne is cor a' sluaigh, gus an lath 'n diugh. Ach feumar tarraing air ais nuair a tha comhairlichean ar rioghachd dol air aghairt bho cho-fhulangais na ceadachais dhligeach a dheanadh, gu bhi bagradh—aig iartras dolach de luchd-fuadain a tha nan dealbh air gach ni as mise an gne an Eirionnach—gum bi Eirionn air a tilgeal air iomadain, agus, idir air a cuir air ais a dhionnsuidh breisleach miriaghailt bhuirbe, no air a toirt thairis do dh' aintighearnas creidimh-breige. Tha Sicily ann an tomas do'n Eadailt mar tha Eirionn do Bhreatainn; gibeadh cha'n iarr neach sam bith air an Eadailt Sicily a thilgeal air iomadain agus a toirt thairis do na Camorra.^o Tha an Eadailt cuir air chois armailt iomchuidh chum deadh-ordugh lagh is modhalachd a dh'aisig air ais; agus their sinn uile gur math a fhuaradh i!

Cha'n e mhaoin nach eil dochunn air bith aig Eirionn a thaobh laghan na rioghachd, agus ma tha cha'n eil aice dochunn air bith do nach urrìngear cuir as gun briseadh air an aonadh; ach gu firinneach tha mhòir-chuid de a slugh air bheag iartrais air-son atharrachaidh a thaobh na-Stàid. Bho am Saorsa nam Papanach bho dhicomas guth-taghaidh is coraichean eile bhi aca, cha robh spionnadh aig gluasad air bith a thaobh muthadh riaghlaidh. Tha gluasad an lath 'n diugh tarraing spionnadh gu h-iomlan bho bhi aonaichte ri luasgadh fearannach. Cha'n e Parlamaid Eirionnach tha'n slugh ag iarraidh, ach am fearainn. Ma tha iad ag iarraidh Parlamaid Eirionnach is ann a chionn 's gum bheil e air innseadh dhoibh gun toir so am fearann dhoibh. Tha na Parnellaich cuir an geil am feinfhiosrachd de'n fhirinn so le bhi gu dian cuir an aghaidh suidheachaidh na ceist fearannaichfa leth. Tha fhios aca gun toireadh so air falbh an comadh bho amhuinn na *Home Rule*. Tha na daoine so 'sa chuid a's mò—an cainnt, am beusan, is anns gach ni eile nan lethbhreacn mar a tha iad nan companaich nan daoine 'nasal Eirionnach ud air taobh eile an uisge a tha rognachadh *politics* roimh ghniombachas an lamhan, agus

* Tha na Camorra nan gne *National League* san Eadailt 's an Sicily air son aigrid a their i ainneart bho a' slugh dhe gach seorsa leab airgeatan, &c. Buinidh a buill (na Camorristi) do gach seorsa sluaigh agus bha iad pàite ann an airm ach tha luchd riaghlaidh na h-Eadailt san lath 'n diugh san gluasad a mach is cuir an lagh air chois 'nan aghaidh.

muinntir a chum bhi eumal na poit air gholl a ohrir air chois da chuairt ionnsaidhean namhdeil air Canada leis na Fenianach. Bheireadh aon uair a thim de Parlamaid aonaichte an gràdh dùthcha, air a cheannaire so anàgadh air falbh gus a gharaidh as an d' thainig i. Ma tha cunnart idir ann a thaobh na Stàid is e Mgr Gladstone fhein a rinn e. B'esan an lathair ceannaire fhillte a thug seachad leis am *Franchise Bill* aige, mòr bheudachadh de ghuth-taghaidh is cumhachd, cha b'ann do shluagh Eirinn ach do'n chulaidh eagal sin an *League*. An robh e neo-fhiosrach air an ni 'bha e deanadh, no an robh e deasachadh cothroim mòr gu bhi foillseachadh a chumhachdain iongantach fein ann bhi aocrachadh ceist mhòir?

Tha am fuath nimheil a thaobh Shesuinn 's nan Sasunnach a tha nis air a thaisbeanadh leis na h-Eirionnach gu mòr air a bhrosnachadh agus air oibricheadh a mach le uisge-loisgeach nam paipcir-naigheachd. Cha robh so ann 'san teanntachd cheudna fìchead bliadna roimh so nuair a bha eòlas agamsa air Eirionn. Tha iad teairc a chuireas an geil gum bheil guth sheidhtachd glie, na's mò no guth ud an t-sluaigh ris an abhair guth Dhe' air a cluinntinn an uisge loisgeach nam paipcir-naigheachd.

Tha ar-d-bhuil na Parlamaid a beachd-smuaineachadh a mbàin air innleachdan riaghlaidh, agus a saoilinn gur e leigheas gach ni atharrachadh anns an lagh. Tha duilgheadas mhòr Eirinn, agus bha riamh, anns an talamh 'san aimsir, am beusan is an gne an t-sluaigh agus air cumhachd an Eaglais thar an spionnadh gnìomhachais agus an cor saoghlath. Rìs na ceud-aobharan so de cheist dhuilich tha nis ri chuir ni eile, eadhon dimeas toraidhean na talmhainn tre cho-stri dhuthchan eile 'sa mhargaidh, ni gun teagmhan a rinn mòran fearann an Eirionn neo chomasach air màl a ghiulan agus ie e so, ged nach eil 'ur' coimhead ris, a tha na aobhar araidh, ann an cunnart an latha 'n diugh. Cha'n urruing Achda Parlamaid Ceist mar so a shìoladh. Na's lugha gu mòr is urruing di bhi air a sìoladh, no eadhon air a laimh-sìcheadh le atharrachadh anns an lagh. Is ann a ni nim-chuartaich anns an lagh le bhi deanadh seilbh neo-thèar-ainte, nithe na's mise no bha iad roimh.

Cha'd ghabh luchd an aonaidh an Canada orra facal a ràdh an aghaidh bhi toirt seachad tomhas air bith de fhein-riaghlaidh ionadail do Eirionn ma ris a chuid eil do'n rioghachd agus gun chrun do'n aonadh lagh-thabhairteach. Airson Eirinn cho maith ri air ar son fein, tha sinne gu durachdach ag iarraidh an tomhas saor a's mò a's urrìngear fhaodainn. Cha'n eil ni air bi againn a radh eadhon an aghaidh *federation*, no aonaidh chumhaint; ged, air mo shon fein, is i mo bheachd, anns a cheud aite, nach eil leithid a dhorlach ri Sasuinn, Alba, Eirionn agus Wales iomchuidh air-son an aonaidh chumhaint, ni chum a cumail bho bhi na coire lan eud is còmh-strìth a dh' fheumas an eatorras coionannachd anns na Staidhean, no, air a chuid a's lugha, gun leithid de chumhachd fein-bheachdail bhi ann 'sa bhithiadh Sasuinn sa chuis so; agus, anns an dara aite, nach eil sibh comasach aig an àm so bhur n-aonadh riaghlach a bhriseadh fa chomhair mòr Chumhachdan meadhon-riaghlachd na roinn-Eorpa; agus os bàrr, tha an smuain bhi sìneadh a mach a' chumhaint cheangal so gu bhi gabhail a steach a mhòr rioghachd gu h-iomlain, agus anns an doigh sin gu bhi deanadh suas an aonaidh chaidh a chall n'ar rioghachdan le bhi gabhail a steach aonachas na's mò, creididh mise, cho fad sa tha Canada sa chùis, na brudair. Is e an ni mhaoin an aghaidh am bheil a mhuinntir a tha dileas do'n chrùn an Canada bhi cuir as a chéile an -t aonaidh lagh-thabhairteach. An aghaidh so tha iad togail an guth, a chionn's gum milleadh e gu cointeach am mòrachd sin a bhuneas dhoibhse is dhuibhse mar oighreachd. Air an t-snam ainmeachais sin de eisemalachd rioghachail a tha ceangal *Colonies*, a tha gu firinneach neo eisemalach a thaobh am mathar-dhuthcha cha'n eil mise mar aon cuir mòran luach; agus tha mi fiosrach a thaobh Canada gum feum so teachd gu crìch lath' air choreigin, agus bann macail a mhàin an t-aite so a ghabhail. Ach tha a gheug fathas tarraing beatha bho'n chruibh. Is i ar duthaich mhatarail fathas crìche is tobar ar modhalachdais. Cha'n eil eachdraidh eile againn ach a h-eachdraidhse; feumaidh linntean a dhol seachad mur bith againn an tomas mòr sam bith Lìutreachas a ghabhas aite a cuidse mar thobar smuaintean is gear thograidhean na's airde dhunne. Bho Shasuinn leanas bhi ruith a chionn fada an deigh an lath' againne ar beath'-fhuil intinneil; agus thig so chugainne beairteach is fughantach no bochd is mosack a reir mar chumas no mar threigeas i a mòralachd.

Oxford, 6mh dhe'n Cheitean, 1886.

Gratis from JOHN BELLOWES, Gloucester, on receipt of a Halfpenny Wrapper bearing full address for forwarding.
No. 533.